

Să vorbim despre Europa

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin API și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA. Buletin informativ editat de Asociația Presei Independente (API), în cadrul Platformei societății civile "Pentru Europa", cu suportul proiectului "Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova", implementat de FHI 360. Difuzarea are loc în parteneriat cu Compania „Air Moldova”.

ARGUMENT

Unitatea ca un meci de fotbal

Sorina Ștefărcă

În seara de 12 octombrie s-a produs un eveniment care, pentru Moldova, pare să fi avut efectul unei comete - Naționala țării noastre la fotbal a egalat cu selecționata Rusiei, într-un meci contând pentru preliminariile Campionatului European 2016 din Franța. Semnificativ a fost nu doar faptul că, de această dată, fotbalistii noștri au reușit să spargă „tradiția” și să nu piardă, mai ales că au jucat pe teren străin, la Moscova. Mai mult decât orice, semnificativă și încurajatoare a fost bucuria trăită de moldovenii de acasă, dar și de „pretutindeni” pentru acest frumos „egal cât o victorie”, precum l-a numit presa. Și când zic moldoveni mă refer la toți noi - cei cu pașapoarte albastre sau, deja, bordo, cei care vorbesc română, rusă, ucraineană sau găgăuză, cei care trăiesc în sud sau în nord, în Moldova sau peste hotarele ei...

„În sfârșit, am jucat ca o echipă”, a fost una dintre explicațiile fotbalistilor noștri pentru mica-marea lor victorie. Parafrazându-i pe ei, aș spune că și noi, în sfârșit, am reacționat ca o țară, ca un tot întreg care se bucură pentru un succes comun.

Mă întreb, totodată, cum ar fi să știm să ne bucurăm, la fel de uniți, pentru toate victoriile noastre? Pentru faptul că, de aproape jumătate de an, circulăm fără vize în țările europene; pentru că revin la viața drumurile, iar odată cu ele țara capătă un alt ritm; pentru că, în definitiv, ni se deschid noi perspective de dezvoltare? Mă mai întreb cum ar arăta Moldova noastră, dacă am pune cu toții umărul la aceste mici-mari realizări? Căci, oricât ne-am juca de-a noțiunile, unitatea nu este un cuvânt abstract. O dovedește și calea parcursă în ultimele decenii de semenii noștri din Europa de Est sau cei din Țările Baltice care, uite, parcă sunt/au fost ca și noi, dar nu știm ce au făcut și cum au dres că ne-au întrecut. Păi, nu au făcut decât să fie uniți atunci când a venit vorba de cauze mari. Nu mai glumești când alegi viitorul.

Dimpotrivă, dacă vrei să câștigi în lupta pentru acest viitor, te mobilizezi și devii o echipă unită de fotbal. Una care chiar și dintr-un egal obține o victorie.

Eugen Caras, Ambasadorul Republicii Moldova la Uniunea Europeană:

„Piața Uniunii Europene este atât de extinsă și de diversă, încât orice produs calitativ își poate găsi nișa”

interviu în pag. 3-4 ►

Sala hibrid din cadrul SCR din Chișinău. Foto: SCR

Sănătate la standarde europene, din bani europeni

Până la sfârșitul anului curent, noul bloc chirurgical din cadrul celei mai mari instituții medicale din țară, Spitalul Clinic Republican, va funcționa în totalitate

16 săli de operație, 75 de paturi de terapie intensivă, două laboratoare, o bancă de sânge, un bloc de sterilizare, o încăpăre pentru colectarea și neutralizarea deșeurilor medicale - sunt doar câteva dintre caracteristicile „tehnice” ale noului bloc chirurgical al Spitalului Clinic Republican (SCR) din Chișinău, construit din finanțare externă și inaugurat oficial la începutul lunii mai a anului curent.

Astfel, de aproape jumătate de an, medicii moldoveni efectuează intervenții chirurgicale complicate, majoritatea dintre care anterior nu

se făceau pentru că lipseau condițiile și utilajul medical performant. Realizarea proiectului, estimat la 30,4 milioane de euro, a fost posibilă grație contribuției financiare a Uniunii Europene, Băncii de Dezvoltare a Consiliului European și Băncii Mondiale, Guvernelor Austriei și Japoniei, Agenției de Cooperare și Coordonare a Turciei.

Lilia Zaharia,

Asociația Presei Independente

În Secția terapie intensivă a noului bloc chirurgical am găsit-o pe doamna Raisa Vieru, soția regretatului poet Grigore Vieru. Câteva zile mai devreme, ea fusese operată la inimă... „Îmi pierdeam cunoștința și cădeam, brusc. Medicii mi-au spus că am urgent nevoie de intervenție chirurgicală. Îmi era teamă,

dar totul a fost bine și operația a decurs cu succes”, ne-a spus cu fața scâldată în lacrimi doamna Vieru.

În salonul de alături, emoțiile însă mai sunt la maximum: în câteva ore Andrei Melnic, un tânăr de 34 de ani din raionul Rezina, urmează să fie operat la inimă. Malformația cardiacă i-a fost de-

pistată acum câțiva ani. „Nu aveam dureri, dar, după un control de rutină, medicii mi-au spus că trebuie să fiu operat. Am emoții, dar sper că voi trece cu bine de acest hop. Am încredere în medicii”, spune tânărul.

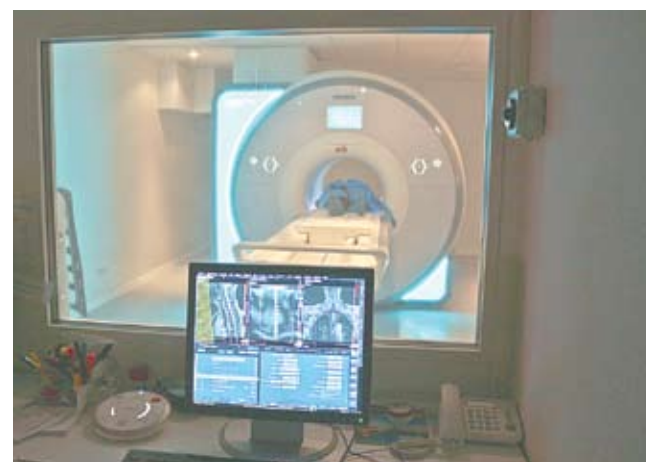
continuare în pag. 2 ►

Sala de anestezie a SCR. Foto: SCR

Aparate de diagnosticare a diferitor boli, depistarea lor fiind posibilă chiar dacă maladia este în stare incipientă. Foto: SCR

Sănătate la standarde europene, din bani europeni

► urmare din pag. 1

Diferența e ca între cer și pământ

Doamna Raisa Vieru ne-a mărturisit că, la viața ei, a fost prin mai multe instituții medicale de la noi, însă de noul bloc chirurgical al SCR a rămas de-a dreptul uimită. „Avem medici profesioniști, dar, dacă echipamentele sunt vechi, ei nu pot avea puterea lui Dumnezeu. Aici condițiile sunt foarte bune, tot echipamentul este nou. Sper ca cetățenii noștri să nu mai fie nevoiți să meargă în alte țări pentru a se opera, acum avem și această oportunitate”, este convinsă doamna Vieru.

Și Andrei Melnic susține că, deși anterior nu a fost internat în alte spitale, a rămas profund impresionat de utilajele moderne din cadrul acestei instituții medicale.

Despre noile condiții de muncă și de tratament au ținut să menționeze toți cei cu care am discutat - medici, asistente, pacienți... „Diferența e ca între cer și pământ”, ne-a asigurat Ion Eșanu, șeful Secției anestezie și reanimare cardiochirurgicală.

Peste 20 de mii de intervenții chirurgicale pe an

Noul bloc chirurgical al Spitalului Clinic Republican din Chișinău a fost inaugurat în luna mai a anului curent. Edificiul are 16 săli de operație, 75 de paturi de terapie intensivă, bloc de sterilizare, două labora-

toare, o bancă de sânge, o încăpăre pentru colectarea și neutralizarea deșeurilor medicale, depozite și încăperi tehnice.

Potrivit doctorului Sergiu Ungureanu, vicedirector chirurgie al Spitalului Clinic Republican, în prezent sunt funcționale o treime din sălile de operație. „Se lucrează numai în șase săli, cu doar 43 de paturi de terapie intensivă. Celelalte săli sunt în proces de echipare, dar sperăm că, până la sfârșitul anului, ele vor fi funcționale în totalitate. Astfel, vom avea un flux mai mare de pacienți care vor beneficia de servicii de sănătate de calitate”, ne spune el, menționând că întreaga capacitate a noului bloc chirurgical e de peste 20 de mii de intervenții pe an. Mai mult decât numărul, însă, va conta dificultatea și diversitatea operațiilor, precum și faptul că la SCR, în continuare, vor fi concentrate cele mai grave cazuri din toată republica.

Un adevărat centru inovațional

Noul bloc chirurgical nu a adus, însă, numai condiții mai bune de muncă pentru medici, el devenind un adevărat centru inovațional pentru Republica Moldova și nu numai. „Avem tehnologii, multe dintre care încă nu există în această parte a Europei”, ne spune cu entuziasm doctorul Ungureanu. Printre cele exclusive - dar, de fapt, firești într-un sistem medical modern - se numără

sala de operații „hibrid”, în care tehnica chirurgicală este asociată cu tehnologii imagistice intra-operatorii, care permit medicilor să monitorizeze în timp real efectuarea intervențiilor. Sau cele patru săli cu flux laminar, instalație care asigură aer steril continuu deasupra mesei de operație și care este absolut necesară pentru intervențiile de lungă durată.

Menționăm că, în prezent, în noul bloc chirurgical deja sunt efectuate operații precum transplantul renal și hepatic, chirurgia cardiacă pentru nou-născuți, chirurgia cardiacă pentru adulți, neurochirurgia, chirurgia oncologică. Iar începând cu anul viitor aici este planificată efectuarea operațiilor la pacienții ortopedici.

Și pentru ca oamenii să meargă în pas cu timpul și cu tehnologiile, investitorii care au sprijinit realizarea acestui proiect grandios, estimat la 30,4 milioane de euro - Uniunea Europeană, Banca de Dezvoltare a Consiliului European, Banca Mondială, Guvernele Austriei și al Japoniei, Agenția de Cooperare și Coordona-re a Turciei - au inclus în contribuția lor și cheltuieli legate de instruirea medicilor moldoveni.

„În prezent, avem 28 de medici care au fost instruiți cum să lucreze cu noile echipamente medicale în clinicele din Austria, Germania, Franța, Belgia sau Statele Unite ale Americii”, a spus directorul Spitalului Clinic Republican, Sergiu Popa.

Strategia „Sănătate 2020”, pentru un sistem medical european

Sporirea nivelului de securitate a sănătății este unul dintre obiectivele majore ale procesului de integrare europeană a Republicii Moldova. Unul dintre primii pași care vor fi făcuți în acest sens este ralierea sistemului informațional al Moldovei la indicatorii sănătății aplicați în UE. Totodată, Republica Moldova este una dintre cele 53 de țări europene care în anul 2012, în cadrul sesiunii Comitetului Regional pentru Europa al Organizației Mondiale a Sănătății, au aprobat un nou cadru vizând politicile de sănătate pentru regiune - Strategia „Sănătate 2020”. Potrivit lui Alexandru Mocanu, șef adjunct al Direcției Relații Externe și Integrare Europeană din cadrul Ministerului Sănătății, scopul Strategiei este susținerea acțiunilor vizând sănătatea și bunăstarea populației la nivel de guvern și societate, iar implementarea acesteia reprezintă, astăzi, una dintre provocările prioritare pentru țările semnatare.

Aparat modern de diagnosticare a bolilor, inclusiv a tumorilor maligne. Foto: SCR

Salonul în care se afla doamna Vieru după intervenția chirurgicală la inimă. Foto: Lilia Zaharia

Holul Secției de anestezie și reanimare cardiochirurgicală. Foto: Lilia Zaharia

Eugen Caras, Ambasadorul Republicii Moldova la Uniunea Europeană:

„Piața Uniunii Europene este atât de extinsă și de diversă, încât orice produs calitativ își poate găsi nișa”

Republica Moldova este prima, dintre țările Parteneriatul Estic, care s-a alăturat Programului pentru Competitivitatea Întreprinderilor Mici și Mijlocii al Comisiei Europene (COSME), cu un buget total de 2,3 miliarde de euro pentru anii 2014-2020. Acordul a fost semnat la Bruxelles, pe 29 septembrie, de către Comisarul european pentru Industrie și Antreprenoriat, Ferdinando Nelli Feroci, și șeful misiunii diplomatice a Republicii Moldova pe lângă Uniunea Europeană, Eugen Caras. Despre avantajele acestui acord, dar și despre alte aspecte importante de pe agenda europeană a țării noastre am discutat cu Ambasadorul Eugen Caras.

Olga Ciobanu

— Domnule Ambasador, ce avantaje le va aduce antreprenorilor din Republica Moldova alăturarea țării noastre la Programul COSME al Comisiei Europene?

— După cum se cunoaște, în Republica Moldova, sectorul IMM-urilor are o pondere esențială, de circa 97,7% din numărul total al agenților economici, reprezentând coloana vertebrală a economiei și asigurând piața cu locuri de muncă. În acest sens, participarea în Program va contribui exponențial la ridicarea competitivității și a durabilității IMM-urilor, la încurajarea unei culturi antreprenoriale, la dezvoltarea și crearea de noi IMM-uri. În special, COSME va oferi țării noastre accesul la Rețeaua Europeană a Întreprinderilor (Enterprise Europe Network), ale cărei obiective sunt educația antreprenorială, îmbunătățirea cadrului legal în domeniu și a politicilor antreprenoriale pentru ca acestea să devină mai eficiente, programele de consiliere personalizate pentru grupurile de antreprenori etc. În mod evident, toate aceste avantaje ne vor permite o implementare mai ușoară a prevederilor Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și

Uniunea Europeană, și mai ales instituirea Zonei de Liber Schimb și utilizarea pe deplin a pieței comunitare.

— Cum se face că, dintre țările Parteneriatului Estic, Republica Moldova este prima care se alătură acestui program?

— Într-adevăr, nu este în premieră când țara noastră devine „deschizătoare de drumuri” în relația cu Uniunea Europeană - să ne amintim că, din cele șase state ale Parteneriatului Estic, doar cetățenii moldoveni se bucură de regim liberalizat de vize în spațiul Schengen. Este o realitate care ne încurajează pentru noi proiecte. Cât privește COSME, țara noastră a aderat la acest program pentru că tinde să-și modernizeze economia și infrastructura, să înlocuiască economia bazată pe consum cu o nouă paradigmă orientată spre exporturi, investiții și inovații. Pentru aceasta este absolut indispensabil să punem un accent sporit pe dezvoltarea sectorului IMM-urilor. Respectiv, instituțiile statului și-au conjugat toate eforturile necesare pentru a putea participa, începând cu 2014, la Programul dat care, apropo, abia din anul curent s-a deschis și țărilor din afara UE, inclusiv celor din vecinătatea estică.

„Este un gest foarte important de solidaritate față de toată populația țării”

— După ce, la sfârșitul lunii iulie, Federația Rusă a interzis importul de fructe moldovenești, oficialii europeni au anunțat că pentru merele, prunele și strugurii din Republica Moldova, destinate pieței Uniunii Europene, cota de export va fi dublată. Cum decurg discuțiile la acest subiect în cadrul Comisiei Europene?

— Restricționarea exportului de fructe și legume moldovenești pe piața rusă, în plin sezon de recoltare, a determinat Uniunea Europeană să facă un gest de solidaritate față de Republica Moldova. Mai exact, Comisia Europeană a lansat inițiativa de a dubla cota la exportul celor trei categorii de fructe sensibile pentru sectorul nostru agro-alimentar - merele, prunele și strugurii de masă. Propunerea respectivă a fost înaintată de către Comisia Europeană în adresa Consiliului UE și a Parlamentului European care, prin co-decizie, urmează să o adopte în viitorul apropiat. Este o procedură legislativă uzuală pentru luarea deciziilor în cadrul Uniunii Europene.

Dar, repet, este un gest

foarte important de solidaritate cu toată populația țării noastre. În același timp vreau să punctez că, odată cu liberalizarea completă a pieței comunitare pentru producția vinicolă moldovenească și semnarea Acordului de Asociere, vizibilitatea Republicii Moldova a crescut. Tot mai des constat că a sporit interesul față de valorificarea oportunităților oferite de noul regim comercial cu UE și aici mă refer la agenții economici care doresc să importe produse agro-alimentare din Moldova, mai cu seamă vinuri, fructe și ulei de floarea soarelui.

— Că tot veni vorba de Acordul de Asociere, este acesta o „trambulină” spre statutul de țară-candidat sau, așa cum afirmă oponenții integrării europene de acasă, vom repeta soarta țărilor asociate din Africa?

— Moldova are propria sa cale. Acordul de Asociere ancorază țara noastră în spațiul valoric european. Acest document, fără exagerare, conferă valențe noi și importante cooperării politice și economice dintre Moldova și UE. Se oferă ingredientele necesare pentru europenizarea țării noastre și niște condiții mai bune pentru cetățeanul Republicii Moldova. Și sunt

încercător că implementarea acestui Acord va avea un efect transformator de finitoriu pentru societatea moldovenească.

În egală măsură, Acordul reprezintă un instrument de dezvoltare economică. Capitolele ce se referă la cooperarea sectorial-economică servesc, de fapt, drept garanție a accesului producătorilor noștri pe o piață enormă și diversă, de peste 500 de milioane de consumatori. Acest lucru este apreciat, în special, de către investitorii străini, care vor fi atrași de noile oportunități oferite de Republica Moldova. Iar mai multe investiții înseamnă mai multe locuri de muncă. În plus, Acordul oferă posibilitatea unei liberalizări graduale a comerțului în avantajul țării noastre. Rămâne valabil și art. 49 din Tratatul UE, care stipulează clar că statele europene care corespund criteriilor de la Copenhaga pot adera la Uniune. Eu cred că acest Acord ne va permite să obținem în viitor statutul de țară-candidat. În acest sens, obținerea perspectivei clare pentru aderarea la UE mi se pare un pas logic.

— Cât de întemeiate sunt temerile celor care anticipează până și dispariția Republicii Moldova, ca urmare a semnării Acordului?

— Dimpotrivă, prin Acordul de Asociere, inclusiv prin crearea Zonei de Liber Schimb (ZLS) între UE și Moldova, țara noastră va deveni mai viabilă și mai independentă. Acordul nu presupune sub nici o formă cedarea suveranității noastre, spre deosebire de alte proiecte integraționiste regionale. Cred că cetățenii noștri trebuie să fie mândri de faptul că, la 27 iunie, Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere la UE.

După care a urmat ratificarea acestuia în Parlament, la 2 iulie. Acțiunile date demonstrează atât angajamentul autorităților față de agenda europeană, cât și viziunea clară pentru dezvoltarea țării. După cum cunoașteți, la 1 septembrie am început punerea în aplicare a Acordului, iar toate temerile de care ați pomenit mai devreme s-au dovedit a fi din seria miturilor, cu care luptăm zilnic.

„Vor reuși producătorii și exportatorii care vor depune efort pentru a se ajusta la cerințele pieței europene”

— Apropo de ZLS, cum credeți, care dintre produsele moldovenești au șansa de a răzbate cel mai ușor - dacă nu au făcut-o deja - pe marea piață europeană?

— Răspunsul e la suprafață: vor reuși producătorii și exportatorii care vor începe primii să depună efort pentru a se ajusta la cerințele pieței europene. Piața comunitară este atât de extinsă și diversă, încât orice produs calitativ își poate găsi propria nișă. Să nu uităm totodată că UE deja este primul nostru partener comercial. Odată cu aplicarea Acordului, se vor deschide oportunități majore pentru produsele agro-alimentare și cele industriale. La fel, urmare a conformării și adoptării normelor sanitare și de calitate europene, vom putea exporta produse de origine animalieră. Nu în cele din urmă, în baza noului regim comercial, vom avea acces neîngrădit la piața comunitară a serviciilor - transportul, turismul, telecomunicațiile, serviciile de afaceri și cele financiare etc.

Atitudinea evoluează în funcție de performanțele țării. Atunci când europenii se conving că noi suntem parteneri siguri, previzibili și consecvenți, și atitudinea lor față de noi se schimbă. Am putea spune că astăzi suntem martorii unei resetări a imaginii Moldovei sau chiar a stereotipului moldovenilor în Europa - am început să fim tratați diferit după ce am demonstrat fermitatea în procesul de europenizare a țării. Și cred că ne aflăm pe calea de a câștiga tot mai multă încredere și respect.

Eugen Caras, Ambasadorul Republicii Moldova la Uniunea Europeană:

„Piața Uniunii Europene este atât de extinsă și de diversă, încât orice produs calitativ își poate găsi nișa”

► urmare din pag. 3

— Ați întâlnit produse moldovenești în magazinele belgiene? Le duceți dorul? Ce activități de promovare a produselor autohtone în Belgia ați organizat?

— Există vinuri moldovenești, sunt prezente și alte produse - nucile, bunăoară. Farmecul Uniunii Europene este că, odată acceptat pe piața comunitară, un produs nu mai este discriminat după originea sa, fiind apreciat doar după raportul calitate-preț. De regulă, de promovarea intereselor economice ale țării sunt responsabile Ambasadele țării noastre. Bineînțeles că și Misiunea noastră este deschisă pentru cooperare. Organizăm cu fiecare ocazie degustări de vinuri și, în acest sens, pot afirma că în instituțiile europene vinurile moldovenești sunt cunoscute și apreciate.

„Securitatea este un concept cuprinzător”

— La mijlocul lunii septembrie, concomitent cu Rada de la Kiev, Parlamentul European a ratificat Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Ucraina. Când să așteptăm ratificarea Acordului de Asociere cu Republica Moldova?

— Ratificarea Acordului de Asociere are o importanță deosebită în instituționalizarea relațiilor bilaterale moldo-comunitare și la acest capitol se înregistrează o dinamică

Împreună cu Herman Van Rompuy, Președintele Consiliului European

pozitivă. Parlamentul European a inițiat deja procedura de ratificare a Acordului de Asociere cu țara noastră, proiectul aflându-se de câteva săptămâni în proces de examinare în forul legislativ. Responsabilă de acest subiect este Comisia pentru Afaceri Externe (AFET), avizarea documentului revenindu-i Comisiei pentru comerț internațional (INTA), și asta pentru că Acordul prevede nu doar o asociere politică, ci și o solidă dimensiune comercială, ca urmare a creării Zonei de Liber Schimb. Au fost deja numiți raportorii din partea ambelor comisii și din partea grupurilor politice, au avut loc mai multe dezbateri în comisii, Comisia INTA votând deja favorabil avizul său. În timpul discuțiilor, am sesizat faptul

Cetățenii europeni cunosc despre Moldova din presă care, se știe, obișnuiește să scrie preponderent în situațiile de criză, sau în baza contactului personal cu miile de conaționali care trăiesc în țările Uniunii Europene. Dar, în general, imaginea țării noastre este una bună. Republica Moldova se vede bine nu doar în plan instituțional de către UE și din capitalele statelor membre, ci și individual.

că majoritatea parlamentarilor europeni participanți la dezbateri au apreciat progresele realizate de țara noastră pe calea integrării europene, îndeosebi pe durata ultimului an. Astfel, sunt încrezător că ratificarea în ședință plenară a Acordului de Asociere de către Parlamentul European

va avea loc până la sfârșitul toamnei curente.

— Recent, ministrul Natalia Gherman a anunțat că urmează să aibă loc prima rundă a Consiliului de Asociere Moldova-UE. În ce va consta ea?

— După cum este firesc, prima reuniune se va axa și pe aspecte de organizare. Dar, cu certitudine, va exista și partea substanțială, delegațiile urmând să discute evoluția situației din regiune și din țară. La fel, vor fi discutate chestiuni legate de punerea în aplicare a Acordului de Asociere și a Zonei de Liber Schimb, de realizarea Agendei de Asociere, dar și alte subiecte ale cooperării sectoriale.

— În ce măsură și în ce mod Acordul va contribui la consolidarea securității Republicii Moldova în această perioadă tensionată din regiune?

— Acordul de Asociere presupune o modernizare profundă a Republicii Moldova, în conformitate cu standardele europene. Este un proces ce se va răsfrânge asupra tuturor sectoarelor din economia și societatea moldovenească. Căci, atunci când vorbim despre securitate, trebuie să înțelegem că în prezent acest concept este unul cuprinzător, care include securitatea energetică, alimentară, de infrastructură, instituțională, financiară și multe alte domenii. Astfel, edificând o țară europeană - în care funcționează statul de drept și sunt respectate drepturile omului, unde e protejată și stimulată dezvoltarea mediului de afaceri, iar cetățeanul are încredere în viitorul propriu și al copiilor săi -, vom edifica și o societate mai sigură, capabilă să reziste tensiunilor din

regiune. Cert este că securitatea unui stat nu trebuie să fie asigurată în detrimentul altui stat. În acest sens, securitatea trebuie să fie indivizibilă. Iar cooperarea noastră cu UE derivă din interesul și înțelegerea comună că stabilitatea și securitatea regională trebuie asigurate cu forțe conjugate.

— Într-un an pe care îl putem califica fără de precedent, ca intensitate, în relația Republica Moldova - Uniunea Europeană, se vorbește astăzi mai des despre noi pe holurile instituțiilor europene? Dacă da, sub ce aspect mai exact?

— În cadrul UE, în continuare, despre Moldova se discută proporțional acțiunilor pe care țara noastră le întreprinde în vederea modernizării noastre. Totodată, își spune cuvântul și situația regională, în discuții legate de securitate, comerț extern sau de integritatea teritorială. În general, despre Republica Moldova se vorbește de bine și pe un ton pragmatic, ceea ce ne bucură. Sunt apreciate reformele implementate. Există o înțelegere bună a provocărilor cărora trebuie să le facem față. Suntem încurajați să perseverăm, iar Uniunea Europeană ne oferă și va continua să ne ofere ajutor și sprijin în parcursul nostru spre o societate prosperă și democratică.

— Vă mulțumim pentru interviu și vă dorim mult succes!

Societatea civilă aduce Europa mai aproape de cetățeni

Lansată la sfârșitul lunii iunie de 50 de organizații neguvernamentale din R. Moldova, Platforma societății civile „Pentru Europa” își propune să aducă valorile europene mai aproape de cetățenii din țară. Activiștii din societatea civilă merg în mai multe sate și orașe pentru a le vorbi oamenilor despre beneficiile integrării europene.

Primele localități unde au avut loc discuții despre Uniunea Europeană au fost cele din nordul țării. Astfel, mai mulți reprezentanți ai societății civile au mers într-un tur din Chișinău până la Bălți, prin localitățile Porumbreni, Perescina, Pelivan, Ciocâlneni, Bănești și

Sângerei, unde le-au răspuns localnicilor la întrebările despre beneficiile semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Oamenii au nevoie de mai multă informație

Lilia Carasciuc, directorul executiv al organizației „Transparency Internațional - Moldova”, afirmă că oamenii de la țară au nevoie de mai multă informație despre UE, pentru a-și forma opinii corecte referitoare la parcursul european al Moldovei. „Mulți moldoveni sunt eurosceptici și cred în diferite mituri, răspândite inclusiv de persoane interesate ca țara noastră să nu se dezvolte și să nu realizeze reforme. La întâlnirile cu cetățenii am

În timpul discuțiilor cu cetățenii despre Uniunea Europeană

împărțit materiale informative, am răspuns la întrebările lor despre relațiile Moldovei cu UE, încercând să le oferim informație corectă la această temă”, spune Lilia Carasciuc.

În raionul Călărași, activitățile de informare despre beneficiile apropierei țării noastre de Uniunea Europeană au vizat mai

mult tinerii. „Am organizat un seminar în incinta bibliotecii orașenești din Călărași, la care au participat elevii și studenții, dar și reprezentanți ai autorităților locale. Oamenii s-au arătat foarte interesați să afle mai multe despre avantajele asocierei în domenii concrete: economie, social, lupta cu

corupția, respectarea drepturilor omului. Am făcut un apel către participanți să fie și ei promotori ai ideilor europene”, povestește Lilia Snegureac, președinta Centrului de Resurse „Dialog-Pro” și secretar al Platformei „Pentru Europa”.

Secretariatul Platformei „Pentru Europa” planifică să organizeze în viitorul apropiat cursuri de instruire pentru organizațiile neguvernamentale din regiuni, pentru ca acestea, la rândul lor, să informeze corect populația despre integrarea europeană ca obiectiv strategic de dezvoltare a Republicii Moldova.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei
Independente

Obiectivul major al Platformei societății civile „Pentru Europa” este informarea publicului și promovarea parcursului european al Republicii Moldova. Platforma este deschisă pentru toți cei care împărtășesc valorile europene și cheamă instituțiile mass-media, societatea civilă și autoritățile publice să se consolideze în jurul unei idei naționale - pregătirea țării pentru aderarea la Uniunea Europeană, implicându-se activ în promovarea integrării europene a Republicii Moldova și în informarea cetățenilor despre avantajele și provocările parcursului european.

Piețe noi de export pentru produsele moldovenești

după embargoul comercial al Federației Ruse

LEGENDĂ:

ponderea țării în exportul RM	
ponderea țării în importul mondial	
tariful*	
indicele avantajului comparativ**	

* Odată cu intrarea în vigoare a Acordului de Asociere cu UE, tarifele de export către țările comunitare vor fi eliminate pentru toate categoriile de produse.

** Indicele avantajului comparativ (RCA) se calculează ca raportul dintre ponderea unui produs în exporturile unei țări și ponderea comerțului cu acest produs în totalul exporturilor mondiale. Dacă indicele este mai mare ca 1, atunci țara respectivă are avantaj comparativ la acest produs și invers, când este mai mic ca 1 – are dezavantaj comparativ. În cazul produselor analizate, Moldova are un avantaj comparativ net superior față de țările propuse ca noi destinații de export.

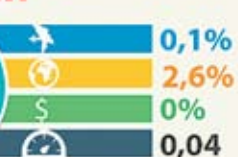
Germania

CAISE, CIREȘE, PIERȘICI, NECTARINE, PRUNE

Moldova = 48

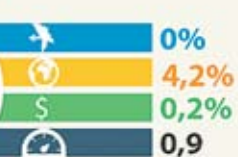
Kazahstan

Regatul Unit

Olanda

Polonia

Canada

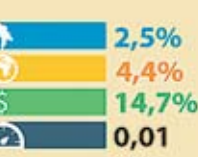
VINURI

Moldova = 43

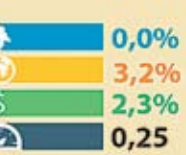
Germania

China

Olanda

Suedia

SUA

STRUGURI

Moldova = 48

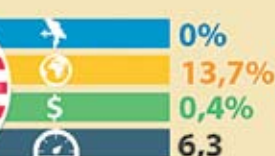
Germania

Regatul Unit

SUA

Polonia

CARNE DE VITĂ

Moldova = 6

Chile

Germania

Italia

Regatul Unit

MERE, PERE, GUTUI

Moldova = 44

Emiratele Arabe Unite

Germania

SUA

Regatul Unit

Acest material este realizat de EXPERT-GROUP cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, Sida sau al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.

Autori studiu: Iurie Morcotișo, Adrian Lupușor

Expert-Grup
Centru Analiză Independent

Design: RADUMARIAN

Anul 2014 este marcat de o apropiere fără de precedent a Republicii Moldova de Uniunea Europeană. Este vorba de abolirea vizelor de călătorie în spațiul Schengen pentru cetățenii care dețin pașapoarte biometrice și de semnarea Acordului de Asociere la UE, dar și - ca urmare a restricțiilor de a importa fructe și legume moldovenești, anunțate de

Rusia - de dinamizarea instituirii Zonei de Liber Schimb cu UE. În paralel cu aceasta, în special, pe fundalul alegerilor care se apropie, s-a amplificat vocea celor care optează pentru curentul integraționist estic, care să ne ducă țara în Uniunea Eurasiatică. Care este adevărul și care - mitul - despre această încă inexistentă Uniune?

Nicu Popescu, senior analist la Institutul de Studii de Securitate al Uniunii Europene de la Paris și specialist în relațiile UE-Rusia și spațiul post-sovietic, a încercat să răspundă la aceste întrebări în ultimul său studiu, „Uniunea Eurasiatică: între realitate și imaginație”. Un rezumat al acestei lucrări vă invităm să citiți în următoarele trei numere de „Obiectiv European”.

UNIUNEA EURASIATICĂ, între realitate și imaginație (I)

Există două Uniuni Eurasiatice: una reală și alta imaginară.
Prima este economică, cealaltă - geopolitică...

Nicu
Popescu

Adevărata Uniune Economică Eurasiatică este o organizație internațională ca multe altele. De facto, este vorba de Comisia Economică Eurasiatică, o structură birocratică având 1000 de angajați, amplasată într-o clădire cu unsprezece etaje din sticlă și oțel, pe Vivaldi Plaza, într-un complex de afaceri în apropiere de Gara Paveletsky din Moscova. Dar mai există și o altă Uniune Eurasiatică, cea alimentată de aspirațiile geopolitice și pe care, într-un articol din ziarul *Izvestia* din octombrie 2011, Președintele Putin a lansat-o ca pe o etapă de integrare eurasiatică și ca pe un obiectiv-cheie al politicii externe din cel de al treilea său mandat prezidențial la Kremlin.

În viziunea sa, Uniunea Eurasiatică trebuia nu doar să promoveze o nouă rundă de reintegrare post-sovietică, ci să devină una dintre „pietrele de temelie de dezvoltare la nivel mondial”, de rând cu UE, NAFTA, APEC și ASEAN¹. Să fie un instrument prin care el ar fi putut pune în reversiune „divorțul civilizat” al fostelor republici sovietice de URSS.

Însă zelul politic excesiv al lui Vladimir Putin și determinarea sa de a inversa dezintegrarea post-sovietică a avut un rol-cheie în declanșarea conflictului din Ucraina și în transformarea „divorțului civilizat” în unul „necivilizat”. Astfel, în loc să fi netezit calea spre reintegrare post-sovietică, Rusia e nevoită să constate că se află într-un spațiu geopolitic, la care niciun stat post-sovietic nu dorește să se alăture. Adevărata Eurasie ar fi putut să aibă sorti de izbândă. Dar speranțele de a edifica o Uniune Eurasiatică geopolitic relevantă au murit în Ucraina.

Adevărata Uniune Eurasiatică

Termenul „Uniune Eurasiatică”, frecvent utilizat în limbajul po-

litic, se referă la mai multe lucruri. Astfel, acesta desemnează o uniune vamală, inițiată în anul 2006 și lansată în 2010, care include Rusia, Belarus și Kazahstan, și care s-a transformat în 2012 într-un spațiu economic comun a celor trei state.

De asemenea, de multe ori, termenul este folosit pentru a desemna Comisia Economică Eurasiatică (fosta Comisie a Uniunii Vamale), care este executivul Uniunii Vamale. La fel, termenul se referă la Uniunea Economică Eurasiatică (UEE), o instituție nouă care urmează a fi lansată la 1 ianuarie 2015. Deși este prea devreme să vorbim de impactul economic al UEE, bazele sale economice par a fi incerte. Astăzi, pentru toate țările post-sovietice (excepție fac Belarus și Uzbekistan), UE și China sunt parteneri comerciali mai mari decât Rusia.

Întrucât se conta pe faptul că Uniunea Vamală va stimula schimburile comerciale între parteneri datorită eliminării procedurilor vamale și va ridica tarifele pentru statele non-membre, progresele în acest sens au fost destul de mixte. Astfel, după un impuls inițial, în

Foto: civilwarineurope.com

Structura comerțului extern al statelor post-sovietice*

Țările UEE

Țările CSI	Parteneri comerciali de top (cu excepția Rusiei), 2012	Comerțul cu Rusia (% din comerțul extern), 2012
Rusia		
Belarus	UE - 29% , Ucraina - 8,5%	Rusia - 47%
Kazahstan	UE - 32%, China - 23%	Rusia - 19%
Armenia	UE- 29% China - 7,6%	Rusia - 23%

Alte state post-sovietice

Ucraina	UE - 33%, China - 7%	Rusia - 21%
Moldova	UE - 54%, Ucraina - 15%	Rusia - 11,8%
Georgia	UE - 28%, Turcia - 12% Azerbaidjan - 8%	Rusia - 6,7%
Azerbaidjan	UE - 46%, Turcia - 7,1%	Rusia - 6,3%
Kirgizstan	China - 51% Kazahstan - 7% EU - 5,5%	Rusia - 17%
Tadjikistan	China - 36%, Turcia - 10%	Rusia - 14%
Turkmenistan	China - 45%, UE - 12% Turcia - 9%	Rusia - 6,8%
Uzbekistan	SUA - 14% China - 12%	Rusia - 9,7%

* Datele sunt luate din DG Comerț, Comisia Europeană.
Vezi: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions>.

perioada 2010-2012, în anii 2013-2014 comerțul între membrii Uniunii Vamale a înregistrat, de fapt, o scădere.

În 2013 comerțul în cadrul Uniunii Vamale a scăzut cu 5,5%, iar în prima jumătate a anului 2014 - cu aproape 12%². Conform datelor disponibile, cel mai mult a avut de câștigat, începând cu anul 2010, Belarusul, care a reușit să-și crească exporturile. În același timp, Kazahstanul pare să fie de cealaltă parte a ecuației, exporturile sale către Rusia și Belarus fiind în scădere cu 3,6% în 2012, cu 5,5% în 2013 și cu circa 22% în prima jumătate a anului 2014³.

Pentru a echilibra temeiurile economice dubioase ale Uniunii Eurasiatice, Rusia le oferă statelor pe care încearcă să le determine să adere la această structură o întreagă gamă de subvenții - formă de gaz la preț preferențial, împrumuturi sau compensări în cazul unor eventuale solicitări de despăgubire în cadrul OMC.

Atitudinile Rusiei

Un analist politic afiliat Kremlinului explică recent rațiunea Uniunii Economice Eurasiatice prin „încercarea de a nu permite o altă Ucraină”. Coșmarul lui Putin este ar fi decesul lui Lukașenko sau a lui Nazarbayev. Aceste țări au lideri puternici, dar instituții slabe. Ele nu au aranjamente de tranziție nu doar pentru transferuri de putere, dar nici pentru relații bune cu Federația Rusă. Putin dorește să dilueze elitele naționale într-o asemenea măsură încât, după Nazarbayev și Lukașenko, ele să nu poată avea nici o alegere, ci doar să continue integrarea în Rusia.

Un astfel de plan derivă din „tradiția” sovietică de a subordona direct Moscovei întreprinderi majore din republicile naționale, mai ales din complexul industrial militar, transformându-le în „întreprinderi de importanță unională”. Dezvoltarea unor relații directe mai strânse cu grupările economice, politice și birocratice din statele post-sovietice ar fi o modalitate de protecție contra incertitudinilor ce ar putea surveni drept consecință a schimbărilor de la conducerea acestor state.

Caricatura: IDIS „Viitorul” și Institute of World Policy (IWP) din Ucraina

În statele membre ale Uniunii Europene, speranța de viață este, în medie, de 77 de ani (bărbați) și 83 de ani (femei). În R. Moldova, acest indicator este de 68,1 ani pentru bărbați și de 75,6 ani pentru femei. În Uniunea Europeană oamenii trăiesc, în medie, cu 10 ani mai mult decât în Ucraina și cu 13 ani mai mult decât în Rusia.

Uniunea Europeană se află pe primul loc în lume la acordarea protecției sociale pentru cetățenii săi - 30% din PIB (datele Eurostat). În R. Moldova, acest indicator era de 13,5% în 2011. Această diferență e vizibilă în special la capitolul pensii. În Germania, pensia minimă constituie 350 euro (chiar dacă nu ai lucrat nicio zi și nu ai contribuit la Bugetul Asigurărilor Sociale), pensia medie - aproximativ 800 euro pe lună. În Franța, pensia minimală este de 500 euro lunar, în Marea Britanie - 760 euro. În R. Moldova, pensia medie lunară era de 50 euro în 2013 (957,6 lei).

Caricatura: IDIS „Viitorul” și Institute of World Policy (IWP) din Ucraina

Russkii Mir vs. Eurasia?

Perspectiva de liberă circulație a forței de muncă este, probabil, singura caracteristică - și cea mai atractivă - a Uniunii Eurasiatice din punctul de vedere al majorității statelor post-sovietice. În special, această părere este împărtășită de țările din Asia Centrală, unde un număr mare de tineri din mediul rural sărac au perspective foarte mici de angajare. Cu toate acestea, problema migrației este, de asemenea, o bombă cu ceas pentru proiectul Uniunii Eurasiatice.

Vorba e că, din perspectiva opiniei publice din Rusia, ideea de a avea granițe relativ deschise cu țări precum Belarus sau Ucraina, sau chiar Kazahstan, a cărui economie a petrolului generează suficiente locuri de muncă în țară, nu trezește controverse. Lucrurile nu mai sunt însă la fel atunci când vine vorba de migrația din țările Caucazului de Sud și, în special, din Asia Centrală, care sunt o sursă importantă de migrație spre Rusia a unei populații cu o cultură foarte diferită.

Anvergura fluxurilor migraționale a declanșat reacții în rândul opiniei publice, 82% dintre ruși

pronunțându-se, în prezent, în favoarea introducerii regimului de vize pentru cetățenii provenind din țările Asiei Centrale. Însă, prin crearea Uniunii Eurasiatice, guvernul rus se mișcă în direcția opusă, și anume, spre liberalizarea și deschiderea pieței forței de muncă pentru membrii UEE, ceea ce este în mod clar nepopular pe plan intern. Ostilitatea publică față de migrații din diferite medii etnice și culturale a degenerat deja de mai multe ori în revolte violente anti-imigranți, cea mai recentă având loc în Biryulevo, în suburbia Moscovei, în toamna lui 2013⁵. Când va veni vorba de aderarea Kirgizstanului sau a Tadjikistanului la UEE, această problemă va deveni și mai acută.

Tensiunea dintre sentimentul anti-imigrație din rândul populației ruse și politica externă a Moscovei de consolidare și de extindere a Uniunii Eurasiatice deja este evidentă. Opoziția naționalistă față de Uniunea Eurasiatică încă nu s-a constituit ca un curent subteran important al spectrului politic, astfel încât, pentru moment, Putin - care se află în apogeul popularității sale după anexarea Cri-

mei - poate ignora acest fapt. Dar, în cazul în care, pe fondul unei economii din ce în ce mai precare, popularitatea lui Putin va scădea, Kremlinul nu va mai putea atât de ușor să ignore această opoziție naționalistă față de UEE.

Eurasia geopolitică

„Eurasianistii” de pe culoarele Puterii de la Kremlin nutresc speranța precum că micul exercițiu tehnocratic de integrare economică, reprezentat de Uniunea Economică Eurasiatică în formatul actual, ar putea evolua în ceva mai mare - și anume, într-o Eurasie integrată, condusă de Rusia și relevantă la nivel global. Unii chiar speră că integrarea eurasiatică „ar putea distruge dominația globală a Occidentului și ar pune capăt hegemoniei americane”.⁶ Cu toate acestea, cu cât mai mult Rusia s-a străduit să promoveze o structură viabilă pentru reintegrarea post-sovietică, cu atât mai puțin acest lucru i-a reușit. Este o realitate care se datorează faptului că aproape toate statele post-sovietice - bazându-se cât mai mult posibil pe alte puteri mondiale, cum ar fi UE, SUA și China -

au căutat să zădărnicească sau să ridice costurile pentru inițiativele de integrare ale Rusiei.

Aprofundare vs. lărgire

Adevărata Eurasie (reprezentată de către un organism economic regional) și Eurasia imaginară (reprezentată de viziunea lui Putin de superbloc geopolitic) sunt într-o relație tensionată. Prima are nevoie de o abordare pragmatică, iar aceasta din urmă este alimentată de ambiții grandioase și iraționale.

Pentru ca Eurasia adevărată să fie efectivă, aceasta are nevoie de un număr mic de țări și de efecte economice pozitive. Până a se putea extinde, Eurasia adevărată trebuie să se concentreze înainte de toate pe consolidarea internă. Logica Eurasiei geopolitice este inversă. Se sugerează că, cu cât mai mare va fi Uniunea Eurasiatică, cu atât mai mare va fi imaginea Rusiei ca putere - atât pe plan intern, cât și pe plan internațional. Dar, grăbă de a se extinde generează riscul că motorul economic slab al proiectului eurasiatic se va sufoca.

Membrii actuali

Din toate statele post-sovietice, Belarus se potrivește cel mai bine în proiectarea unei Eurasii geopolitice. Dintre țările post-sovietice, aceasta este singura cel mai dependentă, din punctul de vedere economic, de Rusia. Totodată, izolarea sa politică îi limitează opțiunile în politică externă. Însă chiar și Belarus este departe de a fi un partener ușor pentru Rusia. Lukașenko este angajat într-un joc nemilos de negociere cu Rusia privind subvențiile, prețul gazelor naturale și beneficiile economice din revânzarea de produse provenite din petrol rusesc.

Cazul Kazahstanului este mult mai complex. Kazahstanul s-a angajat politic față de Uniunea Eurasiatică, dar este hotărât să stopeze încercările integraționiste. Astfel, ca răspuns la ambițiile UEE, Nazarbaiev a declarat că „politizarea uniunii este inacceptabilă, astfel încât chestiuni precum controlul frontierelor, migrația, securitatea și apărarea, dar și asistența medicală, educația, cultura, asistența juridică în probleme de drept civil, administrativ și penal, nu sunt legate de integrarea economică și nu pot fi aduse într-o uniune economică”.⁷

După Summitul Uniunii Eurasiatice din octombrie 2013, Nazarbaiev s-a plâns de faptul că Uniunea Vamală a impus mai multe costuri decât beneficii pentru Astana, a cărei exporturi către

alți membri ai Uniunii Vamale au scăzut cu 4% (șapte miliarde dolari), iar importurile au crescut cu 17 miliarde de dolari. De asemenea, el s-a plâns de obstacolele persistente pentru exporturile de carne și produse din carne din Kazahstan, lipsa de acces liber la piața de energie electrică din Rusia și posibilitățile limitate de tranzit a energiei electrice”.⁸

Viitorii membri

Nici unul dintre candidații declarați pentru aderarea la Uniunea Eurasiatică nu manifestă un entuziasm prea mare față de proiectul eurasiatic. Mai mult, modul în care Armenia, Kirgizstanul și Tadjikistanul își conturează relațiile cu Uniunea Eurasiatică sugerează ideea că, în ceea ce privește perspectiva aderării la UEE, aceste state sunt mai curând resemnate, decât motivate de entuziasm autentic.

Armenia își justifică aderarea la Uniunea Eurasiatică prin necesitatea de a avea, din partea Rusiei, garanții de securitate în contextul disputei sale cu Azerbaidjanul. Tadjikistanul va amâna la maximum momentul aderării. Și președintele Kirgizstanului a susținut că țara sa se va alătura UEE numai în cazul în care condițiile lor vor fi îndeplinite. „Nu ne vom alătura în baza unei foi de parcurs, adoptată de cineva. Presiunea nu va duce la nimic”, a spus el.

În plus, acești trei potențiali membri ai Uniunii Eurasiatice fac parte din Organizația Mondială a Comerțului¹⁰. Aderarea la UEE ar implica, așadar, ca respectivele țări să dubleze tarifele la importuri, în conformitate cu nivelurile tarifare existente în UEE, ceea ce înseamnă o încălcare a angajamentelor lor în cadrul OMC și ar putea conduce la măsuri de retorsiune din partea altor membri ai OMC. Aderarea la UEE va conduce și la o creștere a prețurilor interne.

Există, de asemenea, un scepticism semnificativ referitor la Kirgizstan în interiorul UEE. Pe de o parte - parțial, pentru că are puțină încredere în capacitatea (și non-coruptibilitatea) vămii kârgâze -, Kazahstanul se teme că, dacă Kirgizstanul se alătură UEE, acesta va deschide porțile pentru bunurile din China, care vor inunda piața UEE. După cum a mărturisit un oficial al Comisiei Eurasiatice, „nu există nicio grabă referitor la aderarea Bishkekului. Ar fi bine din punct de vedere politic, dar cine își dorește o gaură în granița cu China?”.¹⁰

Bineînțeles, Rusia își poate permite să subvenționeze câteva țări mici, precum Kirgizstan sau Armenia. După cum a susținut un expert rus, câteva miliarde de dolari nu este o sumă mare pentru a fi plătită ca „abonament pentru statutul de mare putere integraționist”.¹¹ Chiar și așa însă Eurasia - cu Rusia având câțiva aliați mici și un Kazahstan pe post de partener destul de reticent -, este departe de a fi considerată o valoare geopolitică, pe care Putin speră să o edifice.

(Va urma)

1 Vladimir Putin: „Novyi Intergrationnyi Proekt dlia Evrazii”, Izvestia, 3 octombrie 2011. Disponibil online la: <http://izvestia.ru/news/502761>.

2 Comisia Economică Eurasiatică, date publicate la 25 august 2014, disponibile la: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_stat/test-trade/analytics/Documents/Analytics_I_201406.pdf.

3 Buletinul statistic anual al Comisiei Economice Eurasiatice pentru 2011. Disponibil la: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_stat/test-trade/publications/Documents/Int_2011.pdf, 2012 - http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_stat/test-trade/publications/Documents/Int_2012.pdf, 2013 - http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_stat/test-trade/publications/Documents/Int_2013.pdf.

4 Nicu Popescu, „Revolte de la Moscova, naționalismul rus și Uniunea Eurasiatică”, ediția scurtă nr. 42 din noiembrie 2013. Disponibil online la: http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_42_Russian_nationalism.pdf.

5 Elena Ponomareva și Lubov Shishilina, „Căderea operațiunii Parteneriatului Estic”, 18 iunie 2014. Disponibil online la: http://zerkalokryma.ru/specialproject/novorossiya/predsedatelstvo_latvii_v_es2015_vostochnoe_partnerstvo_vmesto_ili_vmeste_s_rossiej/.

6 „Suverenitet ne ikona”, Gazeta.ru, 24 octombrie 2013. Disponibil online la: <http://www.gazeta.ru/business/2013/10/24/5722545.shtml>.

7 „Atambayev: Kirghizia va insista asupra condițiilor sale de aderare la UEE”, Rosbalt.ru, 16 decembrie 2014. Disponibil online la: <http://www.rosbalt.ru/exussr/2013/12/16/1211950.html>.

8 Vezi: http://www.wto.org/english/res_e/statis_e/statis_maps_e.htm.

9 Interviu cu autorul, Moscova, iunie 2014.

10 „Deni Pobedy Lukashenko”, Gazeta.ru, 10 mai 2014. Vezi: <http://www.gazeta.ru/business/2014/05/09/6024573.shtml>.

La început a fost Dorina Baltag care, venind la sfârșitul lunii august acasă pentru o conferință a diasporei, le-a împărtășit redactorilor portalului www.stiripozitive.eu experiența traiului său în Olanda. Dar nu a făcut-o pur și

simplic, ci prin prisma a „zece lucruri care îi pot ajuta Moldovei să se ridice”. Ideea i-a plăcut lui Igor Guzun, coordonatorul „Știrilor pozitive”, mai ales că cititorii portalului, care trăiesc în cele mai diverse țări, au revenit cu propriile istorii și

impresii, cu propriile motive de a inspira Moldova. Vă invităm și pe dumneavoastră, cititorii „Obiectivului European”, să vă inspirați din Europa.

Echipa redacțională

10 lucruri din IRLANDA care pot inspira MOLDOVA

Foto: vaddge.com

CRISTINA ALBU,
se află la Dublin
de un an de zile

TOLERANȚA: În Irlanda, toleranța merge mână-n mână cu amabilitatea. Fie că ești în stradă, în magazin sau ai intrat într-o instituție publică, irlandezul nu va refuza să-ți ofere un ajutor sau informațiile de care ai nevoie. Iar dacă nu este de competența sa, își va cere scuze și foarte amical îți va ura succes sau o zi bună. Nu vor discuta ei nici dacă pornești tema discriminării (de orice gen) sau a rasismului.

ZÂMBETUL: Când am venit la Dublin, am fost surprinsă să văd că oamenii găsesc timp să-ți zâmbescă cu sau fără motiv. De la început îmi părea straniu că un străin îți oferă un zâmbet ca în loc de „Salut!”. Și uneori mă gândesc că pot fi prea critică atunci când

compar moldovenii cu irlandezii, deoarece au vieți diferite. Dar, totuși, nici într-o țară încă nu a fost impozitat zâmbetul, inclusiv în Moldova.

TIMPUL LIBER ȘI SPORTUL:

Irlandezii își petrec foarte diversificat timpul liber, dar sportul rămâne a fi cel mai preferat de toți. Copiii încă de la școală merg la fotbal, rugby (sport național), la ore de înot sau de dans. Pe străzile orașului mereu vezi pe cineva alergând.

Unii pentru a-și menține forma fizică, alții pentru că așa le place. Dar cel mai important este că mereu găsesc timp și voință pentru aceasta.

LECTURA: În Irlanda se citește nu doar în timpul liber de după serviciu, dar și în acele câteva minute când se bea cafeaua. Nu se rușinează să citească un roman sau să deschidă ziarul „cel mare” atunci când se află în autobuz. Magazine de cărți găsești la orice colț, uneori chiar posibil să fie coadă la casă. Lectura este un fel de a fi al

irlandezilor. În fiecare casă există o bibliotecă personală, oricât de mică, iar lectura se face din propria inițiativă, nu ca urmare a programului școlar/universitar.

ÎMBRĂCĂMINTEA ȘI IMPORTANȚA EI: În Irlanda îmbrăcăminte nu este un indicator de bunăstare. Ei pot avea conturi de milioane în bancă, mașini scumpe, dar să poarte o pereche de pantaloni ani la rând. Nu vei vedea doi oameni îmbrăcați la fel, dar nici patosul asortării cu tot felul de accesorii și culori. În orice instituție publică sau de stat vei fi întâmpinat cu un zâmbet însoțit de „Hi, how are you?”, fără ca cineva să se uite chiorăș la faptul că porți ghetă murdare sau o cămașă necălcată.

TRANSPORTUL PUBLIC: În Dublin există trei tipuri de transport public - autobuz (sunt toate la fel și cu două niveluri), Luas (tramvai) și Dart (tren). Plata pentru călătorie se efectuează doar în monede sau printr-un card special pe care

poți pune bani din timp. La fiecare stație de Luas sunt aparate speciale unde îți procuri singur biletul. La autobuz se plătește șoferului, dar nu îi dai monedele în mână - le pui într-o boxă și șoferul tastează niște butoane, eliberându-ți tichetul. Niciodată nu se face coadă la transportul public, pentru că este un sistem bine gândit, în avantajul călătorilor.

BARURILE ȘI RESTAURANTELE: Amenajarea localurilor este cu totul deosebită. Se pune accent pe păstrarea „naționalului” și orice obiect e cu atât mai valoros, cu cât e mai vechi. Scaune moi vei găsi în puține localuri. Mesele sunt atât de aproape unele de altele, încât poți auzi ce vorbește vecinul, dar pentru ei important e că s-au întâlnit cu prietenii. Majoritatea dintre vizitatorii localurilor sunt persoane mature, pentru care acesta este un mod de relaxare, dar și de a lega prietenii noi și de a comunica.

ACTIVISMUL BĂTRÂNILOR: Bătrânețea nu este o sentință în

Irlanda, iar cei care au ajuns la vârsta de pensionare nu „așteaptă moartea”, ci încep o nouă viață. Se implică în diferite activități sau călătoresc. Durata de viață depășește 90 de ani. La 80-90 de ani și femeile, și bărbații conduc mașina, merg la cumpărături sau joacă golf. Statul are grijă de bătrânii săi, asigurându-le o pensie care îi scapă de grija „zilei de mâine”, dar nici bătrânii nu se rușinează de anii lor, ci savurează clipa.

MAGAZINELE DE CARITATE:

Potrivit unei evaluări făcute în baza indicatorilor ONU, Irlanda este prima, printre țările lumii, în ceea ce privește contribuțiile aduse umanității și planetei. Poporul irlandez este foarte preocupat de casele de copii și azilurile pentru invalizi. Există magazine de caritate care vând lucruri colectate de la cetățeni, iar banii adunați se duc la case de copii sau în fonduri cu scop caritabil.

TAXELE ȘI BENEFICIILE LOR:

În Irlanda, fiecare angajat plătește taxe! Modalitatea de taxare a salariaților este diferită de alte țări, în funcție de locul de muncă: la stat, în sectorul privat sau ca independent. Banii din taxele acumulate se plătesc cetățenilor care nu lucrează, mamelor cu copii, pensionarilor. Este un circuit prin care fiecare cetățean este asigurat cu bani pentru a trăi mai bine. Iar plătitorul de impozite știe cu tărie că într-o zi, când nu va mai lucra ori se va pensiona, statul îl va susține.

10 lucruri din ESTONIA care pot inspira MOLDOVA

Foto: businessinsider.com

VICTOR GUZUN,
Ambasadorul țării
noastre la Tallinn

PLANIFICAREA TIMPULUI: Prietenii mei estonieni le reușesc pe toate pentru că sunt foarte bine organizați. Orice întreprindere poate fi considerată bătăuță în cuie, chiar dacă până la ea a mai rămas o lună.

PRIETENII MEI SUNT PRIETENII TĂI: Nu este ușor să-ți faci prieteni estonieni. Însă acceptarea unei prietenii înseamnă pentru ei implicare plină, ajutor, dezvoltare împreună și stabilirea relațiilor cu cercul lui de prieteni.

IMNUL DE STAT: Asist la foarte multe evenimente în cadrul cărora se intonează Imnul de Stat al Estoniei. Este mai degrabă o excepție să observi în aceste cazuri un estonian care nu va intona și el imnul, indiferent dacă este politician, fotograf la eveniment sau chelner.

e-PRESCRIPTIA ȘI e-BANKING-UL:

Toate rețetele medicale se eliberează electronic. Medicul va face prescripția în sistemul electronic specializat, iar pacientul, folosind buletinul de identitate, va obține medicamentele de care are nevoie în farmacie. Majoritatea operațiunilor financiare în Estonia sunt online. Calculatoarele nu iau mită, nu te obligă să stai în rânduri, au o memorie a operațiunilor perfectă, operațiunile pot fi

făcute din orice colț al lumii în timp real.

DEZVOLTAREA REGIONALĂ: Indiferent de zona geografică, în Estonia vei simți tendința de a dezvolta aceleași standarde de viață cotidiană - infrastructură, educație, ocrotirea sănătății, timp liber.

SPORTUL: Estonienii sunt o națiune de sportivi. De facto, toți prietenii mei din Estonia fac sport, sunt parte a unor colective sportive sau promovează sportul. Respectiv, fiecare municipalitate se străduiește să construiască mai multe edificii sportive, piste de alergare sau schi, bazine, să organizeze evenimente sportive.

VOTUL ELECTRONIC: Estonienii pot vota la alegerile parlamentare sau locale în mod electronic, folosind același buletin de identitate. Din orice colț al lumii, de la oricare calculator conectat la internet sau prin in-

termediul telefonului lor.

INVENTIVITATEA ȘI INIȚIATIVA: Inventivitatea și inițiativa sunt considerate adevărate virtuți. Estonia este o țară a start-up-urilor, a lipsei fricii de eșecuri, a căutărilor celor mai bune soluții. Aceste virtuți și încercări se transformă în proiecte inovatoare de talie globală: Skype (comunicare online), GrabCAD (soluții de inginerie mecanică), VKG (lider în industria uleiurilor de șist).

COERENȚA ACȚIUNILOR: Estonienii sunt extrem de coerente în acțiunile lor - de la protejarea cu strictețe a patrimoniului național până la organizarea activităților casnice. Orice acțiune are o istorie a apariției, o agendă de implementare de moment și un plan de acțiuni pentru viitor.

CÂNTECUL: Estonienii au ridicat cântecul la nivel de cult național. Când au recăpatat independența, au făcut un lanț viu cu peste două milioane de participanți din Estonia, Letonia, Lituania și au cântat. O dată la cinci ani organizează unul dintre cele mai mari festivaluri de cântec din lume, cu zeci de mii de soliști sub aceeași baghetă a dirijorului. Este un adevărat liant pentru acest popor.